

Mati vojaka-junaka.

Mrak lega na zemljo, okrvavljeno po hudih bojih. Zvezda za zvezdo se zasvetlika na jasnem nebu. Kar se zgane nekaj ob grmovju. Lahni, pojemajoči glasovi se čujejo v mirno, snivajočo noč. Vedno razločnejši so. Kakor molitev se glase svečano. — »»Pri meni si, mati? Prve detinske dni si me zapustila. Žrtvovala si lastno življenje za moje. V kraljestvo blaženih in izvoljenih je splavala tvoja duša. Pogrešal sem te vse dni. Pogrešal sem tvoje božajoče, mehke roke; pogrešal tvoje ljubezni. A danes prihajaš!««

Zgane se ranjen vojak in sede. Obraz obrne kvišku. Mesečeva svetloba prodira skozi vejevje grmičja. »»Nisi me videla, mati, dolgo me nisi videla. A danes me zopet zreš vojaka. Vojak je tvoj sin, branitelj svoje domovine.««

Utrujen omahne ranjenec ter zapre za trenutek oči. Iznova začne govoriti, in še svečanejši mu je glas: — »»Mati moja, glej sobojevnike — tovariše. Bratska vez in ljubav nas veže. Plemenita so njih srca. A vendar se bori slednji njih z vso ljutostjo napram sovražniku. Kakor besni so, dokler ni mrtev zadnji protivnik...««

»»Zavlada mir, ko pade zadnji. Zdramijo se iz ljutosti. Mraz jim pretresa ude do mozga. Marsikateremu zaigra solza v očeh. Potem pokleknejo in dvignejo srca v molitvi k Bogu...««

A še preden razgrne noč svoja krila nad pokrajino, izkopljejo velik grob, skupno počivališče truplom padlih tovarišev in nasprotnikov.

V skupnem grobu počivajo padli. Nihče ne zavida prostora drugemu...

»»Počivajte v miru, tovariši!«« se oglasi eden izmed pogrebcev. Ista želja je izrečena tudi padlim sovražnikom. Saj v kraljestvu mrtvih ni razlike med prijateljem in sovražnikom.

Prisostvoval sem, mati, takim prizorom. In vzel je drugi izmed tovarišev pest zemlje, jo vržel v odprti grob, rekoč: »Nasvidenje, tovariši!««

Zopet obstane ranjenec. Vejica grmovja se lahno dotakne njegovega potnega čela. S slabotnejim glasom nadaljuje: »»Tvoja roka, mati draga, je mehka. Žal, da jo občutim šele danes. Ljubeznivo me zro tvoje oči! Osrečuje me tvoja ljubezen. Tvoj duh je bil pri meni noč in dan. In sedaj si vedela, da je prišel čas z resnimi dnevi, ki zahtevajo žrtev na oltar domovine. Prišla si, da trpiš z menoj in mi navdajaš poguma.««

Zaveje vetrič. Listje na grmu zašusti in zašepeče tajinstveno.

»»Da, mati ljubljena! Vreden te je tvoj sin!««

Močnejše zapiha veter. Mesec se skrije za oblakom. Ranjenec zavzdihne, razširi roke kakor v objem. A omahnejo mu onemogle nazaj. Vzdihi.

»»Pozno je, mati! Spavajva. Stisni mi roko še trdneje in gladi mi čelo. Mehka je tvoja roka, mati...««

Zatisneš mi oči. Kako prijetno!...

A jutri, in nadalje, mati, ostaneš pri meni za vedno. Ne mogel bi več prestati brez tebe. Mati, kako sladko me uspavaš nocej... Tako lahko mi je. Čuješ mati? Stisni mi desnico!... Gladi me!...

Kam me vodiš? Sedaj?...

Vidim — mati — vidim — — — vse...»

Zatrepetata truplo umirajočega. Komaj, komaj slišno se izvije zadnji dih s trepetajočih usten. Smrtna tišina nastane...

Mesec zopet posije izza oblaka. Ljubeče razlije žarek na blede lice bojavnika in šine dalje. Je li videl otroški smehljaj, ki je krožil bojniku okrog smrtnobledih usten?

Zaveje veter močnejše, pripogne nešteto travic in bilk k tlom. A le za hip. Dvignejo se glavice, prikimajo in zašusté druga drugi. Pozdrav in spev neslišen mrtvemu vojaku-junaku.

Fr. Zupančič.

Živali.

8. Kokot naš in kokodaja.

Kokot in kokodaja
putke za seboj sprevaja.

Kokot naš, ta vojskovoj,
kukurika, žuga boj!

Koklja stopa čez dvorišče,
vseposvodi hrane išče!

Zrnec drobnih, išče žita,
da ji deca bode sita!

Deca nje je barve, —
res, igračice prijazne!

Skačejo veselo, živo
zro z očesci ljubeznivo...

A kokota srd se loti,
moško razprostrè peroti,
vrh gnojišča zakurika,
čast se mu to zdi velika!

Koklja pa le moško gleda,
če ne kroži kje ujeta?
Jastrebljuti, sokol kruti —
piške, hitro pod peruti!

Ljubeznivo male skliče,
svoje male otročiče,
da životke jim ogreje,
kakor mati le umeje...

Uči tu se, dete milo,
da boš stariše ljubilo,
potlej spolnil večni Oče
prošnje bode tvoje vroče:

V vseh nesrečah bo te branil,
mamo, ateja ohranil.

Davorin.

9. Polž.

Polž počasnež — hidi — hoj!

Hišo nosiš kar s seboj.

Hišo nosiš,

da ne prosiš

prenočišča slednji dan,

če te pot zanese v stran.

Ne prenašliš se nikdar;

tudi ti je malo mar,

če počasnost ti ljudje

vedno oponašajo,

sami pa tako radi

dela kar le moč odlašajo.

Maksimov.